

Õiguskantsler

Teie 29.06.2015 nr

Meie 07.09.2015 nr 7-6/150826/1503833

Vastus Magistriõppesse astumine

Lugupeetud avaldaja

Pöörduste õiguskantsleri poole avaldusega, milles leidsite, et vastuvõtutingimused Tallinna Ülikooli psühholoogia eriala magistriõppesse ei pruugi olla kooskõlas isikute võrdse kohtlemise nõudega. Selgitasite, et Tallinna Ülikoolis on sisseastumisnõudeks muu hulgas mahuka kirjaliku testi läbimine. Samas need, kes on psühholoogia bakalaureusekraadi omandanud Tallinna Ülikoolis või Tartu Ülikoolis, ei pidavat seda testi tegema. Kirjutasite, et olete lõpetanud psühholoogia bakalaureuseõppe, kuid Te ei õppinud Tallinna Ülikoolis ega Tartu Ülikoolis.

Tallinna Ülikoolilt saadud info ja õigusaktide analüüsi põhjal järeldan, et Tallinna Ülikool ei kohtle kandidaate psühholoogia magistriõppesse astumisel põhjendamatult ebavõrdselt, kui arvestab Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli psühholoogia bakalaureuseõppe lõputesti tulemust sisseastumiseksami tulemusena, samas mujal ülikooli bakalaureuseõppe lõpetanud peavad sama sisuga testi läbima sisseastumiseksamina.

[Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 12 lg 1 esimene lause sätestab, et kõik on seaduse ees võrdsed. Kuna [ülikooliseaduse](#) (ÜKS) § 9 lg 1 järgi on Tallinna Ülikool avalik-õiguslik juriidiline isik ning tulenevalt põhiseaduse §-st 14 on õiguste ja vabaduste tagamine kõigi riigivõimu teostajate, st ka avalik-õiguslike juriidiliste isikute kohustus, tuleb Tallinna Ülikoolil oma tegevuses muu hulgas arvestada, et ülikool ei riivaks õigustamatult põhiseaduse § 12 lg-st 1 tulenevat üldist võrdsuspõhiõigust.

ÜKS § 13² lg 1 järgi immatrikuleeritakse üliõpilaseks isik, kes vastab ülikooli nõukogu kehtestatud vastuvõtutingimustes kehtestatud sisseastumisnõuetele. Põhjendatud juhul võib ülikooli nõukogu kehtestada vastuvõtutingimustes immatrikuleeritavate üliõpilaste arvu ülempiiri, täites õppekohad paremusjärjestuse alusel. Lg 1¹ sätestab, et ülikooli nõukogu võib rühmitada isikuid õppekohtade täitmisel nende eelnevast kvalifikatsioonist või erivajadusest tulenevalt ja kehtestada erinevatele rühmadele erinevad sisseastumisnõuded. Lg 1² tuleneb nõue, et ülikooli nõukogu kehtestatud vastuvõtutingimused põhinevad objektiivsetel ja eelnevalt avalikustatud kriteeriumitel. Seega on seadusandja pidanud võimalikuks kehtestada isikutele erinevaid sisseastumisnõudeid tingimisel, et erinevad nõuded on põhjendatud ja ette teada.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Tallinna Ülikooli [põhikirja](#) § 50 lg 1 järgi kinnitab üliõpilaste vastuvõtutingimused ja -korra senat.¹ Akadeemilise üksuse otsustuskogu esitab senatile ettepanekud akadeemilise üksuse hallatavate õppekavade vastuvõtutingimuste ja -arvude kohta.

[Tallinna Ülikooli tasemeõppe vastuvõtutingimused ja –kord](#) (*Kord*) sätestab § 2 lg 7, et sisseastumisnõuded õppekavadele kehtestab ülikooli senat. Sisseastumisnõuetes sätestatakse sisseastumiseksamid, vastuvõtulävend ning vajadusel akadeemilise üksuse poolt määratud riigieksami või vastuvõttueksami minimaalne tulemus ja kandideerimiseks nõutav erialane kvalifikatsioon.

Korra § 4 lg 1 järgi võivad kõrghariduse teise astme õppekavadele kandideerida bakalaureusekraadiga, rakenduskõrgharidusõppe diplomiga või nendele vastava kvalifikatsiooniga isikud. Lg 2 järgi kujuneb vastuvõstupall vastuvõttueksami tulemuse alusel.

Korra § 8 lg 7 järgi peab vastuvõttueksam sisaldama kirjalikku osa. Kui eksam koosneb mitmest osast, siis avalikustatakse sisseastumisavalduste esitamise alguseks ülikooli kodulehel eksamikirjeldus ning eksamiosade osakaalud eksamitulemuste kujunemisel.

Tallinna Ülikooli [kodulehel](#) on psühholoogia magistriõppesse sisseastumise tingimuste kohta selgitatud, et kandidaadil peab olema bakalaureusekraad psühholoogias või sellele vastav ettevalmistuse aste (psühholoogia eriala haridus vähemalt 180 EAP mahus). Sisseastumisel tuleb sooritada eksam, mis koosneb:

- kirjalikust osast, kus arvestatakse nii Tallinna kui ka Tartu Ülikooli lõpetanutel viimase viie aasta jooksul sooritatud psühholoogia bakalaureuseeksami tulemust;
- vestlusest, kuhu palutakse kaasa võtta viimase kaitstud bakalaureuse- või seminaritöö.

Niisiis võimaldab Tallinna Ülikool tõepoolest Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli psühholoogia bakalaureuseeksami tulemust arvestada sisseastumiseeksami kirjaliku osa sooritamisel.

Tallinna Ülikooli sõnul on Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli lõpetanute ja teiste ülikoolide lõpetanute erinev kohtlemine põhjustatud asjaolust, et sisseastumiseksami kirjalik osa (teoreetiliste teadmiste test) vastab nii Tallinna Ülikooli kui Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe lõpueksami kirjalikule osale, sest need kaks ülikooli, kes on praegusel ajal Eestis ainsad psühholoogia bakalaureuseõpet pakuvad ülikoolid, on kooskõlastanud bakalaureuseeksami sisu omavahel nii, et see vastab EFPA (Euroopa Psühholoogide Assotsiatsioonide Föderatsioon) poolt kehtestatud bakalaureuseastme pädevuste nõuetele. Seega need kandidaadid, kes on viimase viie aasta jooksul teinud vastuvõttueksami teoreetilise testiga samasisulise bakalaureuseeksami positiivselt, ei pea testi uuesti sooritama. Tallinna Ülikooli sõnul pole õige väita, et Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe lõpetanud oleks vastuvõttueksamist vabastatud, nende sisseastumiseksami palli moodustab varem sooritatud eksami pall. Neid kandidaate aga, kes pole Tartu Ülikooli või Tallinna Ülikooli lõpetanud või on lõpetanud enne, kui ülikoolid seadsid sisse ühtse bakalaureuse lõpueksami, testitakse sama testiga vastuvõttueksamil. Kokkuvõttes sooritavad Tallinna Ülikooli sõnul kõik kandidaadid samasisulise testi ning saavad hinnangu samadel alustel, moodustades tulemuste põhjal ühise pingerea.

Ülaltoodud selgitustest järeldub, et Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli ning teiste ülikoolide lõpetajate erinevaks kohtlemiseks on olemas mõistlik ja asjakohane põhjus ja seega pole tegu PS

¹ Tulenevalt Tallinna Ülikooli põhikirja §-st 7 nimetatakse ülikooli kõrgeimat otsustuskogu (ehk nõukogu ÜKS § 14 lg 1 mõttes) senatiks.

§ 12 lg 1 sätestatud üldise võrdsuspõhiõiguse rikkumisega. Nimelt ei tähenda mitte igasugune erinev kohtlemine võrdsuspõhiõiguse rikkumist. Keelatud on vaid selline erinev kohtlemine, millel puudub mõistlik ja asjakohane põhjus või mis on ebaproportsionaalne.

Õiguskantsleri hinnangul on asjakohane kontrollida magistriõppesse astumisel kandidaatide bakalaureuseõppe käigus omandatud teadmiste taset. Ülikool on vaba valima, millise testiga täpsemalt kandidaatide teadmisi kontrollitakse. Kuivõrd Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool on koostöös välja töötanud kirjaliku bakalaureuseõppe lõputesti, mis annab isiku teadmistest ülevaate, siis on mõistlik kasutada seda testi ka magistriõppesse astumisel. Oleks ebamõistlik nõuda, et Tallinna Ülikool peaks Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli lõpetanud kandidaadi bakalaureuseõppes omandatud teadmiste kontrollimiseks koostama veel ühe testi, mis suure tõenäosusega erineks kõnealusest testist üksnes formaalselt, kuna teadmised, mille omandamist kontrollida soovitakse, oleksid samad. Ebamõistlik ja ressursi raiskav oleks seegi, kui Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli bakalaureuseõppe lõpetanud ja testi kord juba sooritanud peaksid selle testi tegema sisseastumistestina uuesti.

Samas on selge, et mitte kõik ülikoolid, mille bakalaureuseõppe lõpetanud võivad Tallinna Ülikooli magistriõppesse kandideerida, ei korralda ühesuguseid bakalaureuseõppe lõputeste. Samuti erineb nõutavate teadmiste sisu ja tase (nt rõhuasetused) ülikooliti. Seetõttu ei saa ülikooli sisseastumisel kandidaate objektiivselt võrrelda ilma, et kõiki testitakse ühtmoodi. Siit ka paratamatus, et mujalt ülikoolidest tulnud peavad tegema sisseastumistestina sama testi, mis Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli bakalaureuseõppe lõpetanud on juba teinud. Kokkuvõttes saab öelda, et kõigi kandidaatide puhul arvestatakse sisseastumisel sama testi tulemusi, ehkki kandidaadid võivad olla sooritanud selle testi erineval ajal.

Loodan, et selgitustest on Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Tallinna Ülikool